

ननु भोक्तुर्विक्रियावतः कथं शाश्वतत्वमित्याशंक्याह अथवेति अविषयासहितास्ते अष्टादशगुणाभोग्या एव भोक्तुरपि अविषयासंहतत्वात्पारार्थमस्ति अतः सोऽपि भोग्यवर्गेतर्जितइत्यर्थः शरीरिणां चिदात्मनां यस्यानुभवस्यार्थं भोक्ताभोग्यमिच्छति ससर्वशेषी परमप्रेमास्पदं तस्यैवैष्टादशभोग्याः बहुल्वं भोक्तृभेदकतानुभवभेदाभिप्रायं शरीरिणामितिकर्मणिषष्ठी भोक्तादयोनुभववाश्रिता अस्यानुभवस्य सत्त्वे प्रमाणात् तद्वियोगेहेति यतोऽनुभवभावे सा विद्यास्तेन संति प्रमात्रादिभावाभावसाधकस्यानुभवस्याभावप्रमात्रादय एव न सिद्ध्यन्त्यतः सप्रसिद्धतरइत्यर्थः यथोक्तं नार्तिके प्रमाणमप्रमाणं च प्रमाणावस्तथैव च यदाश्रिताः प्रवर्तन्ते तदा संभावना कुत इति अप्रमाणं मातुमेयात्मकं ॥ २९ ॥ नन्वनुभवोऽपि मप्रमोदास्पदं दुःखानुभवस्यापि प्रार्थत्वापत्तेरित्यत आह अथवेति सन्निपातः एकीभावः शरीरं स्थूलसूक्ष्मभेदेन द्विविधं एकोऽनुभवः शरीरिणाभोक्तासहृदशचाष्टौ चैत्यष्टादशपूर्वोक्ता गुणाः उष्मणा जाठराग्निना सह विंशो विशेषेणः अयं कृत्स्नोऽपि पांचभौतिकः संघातः अत्रानुभवस्य घटीदृत्तिरूपं दृत्तिमतोर्भेदं च विवक्षित्वा संघातमध्ये पाठः तेन दृत्तिरूपोऽनुभवः क्षेत्रज्ञ इति शंकां परास्य यो मातुमानमेयप्रमाणानां तदाभासानां तदभावा नां च प्रकाशको योऽखंडं संबिद्रूपोऽनुभवः स क्षेत्रज्ञ इति स्थितं ॥ ३० ॥ अस्यैव देहे प्रवेशादिकमाह

अथवासशरीरास्तेगुणाःसर्वेशरीरिणां॥संश्रितास्तद्वियोगेहिसशरीरानसंतिते॥२९॥अथवासंनिपातोयंशरीरपांचभौतिकं॥एकश्चदशचाष्टौचगुणाः
सहशरीरिणा॥उष्मणासहविंशोवासंघातःपांचभौतिकः॥३०॥महान्संधारयत्येतच्छरीरंवायुनासह॥तस्यप्रभावयुक्तस्यनिमित्तंदेहभेदने॥३१॥यथै
वोत्पद्यतेकिंचित्यंचत्वंगच्छतेतथा॥पुण्यपापविनाशांतेपुण्यपापसमीरितः॥देहंविशतिकालेनततोऽयंकर्मसंभवं॥३२॥हिल्वाहिल्वात्ययंप्रतिदेहादेहंकृता
श्रयः॥कालसंचोदितःक्षेत्रीविशीर्णाद्वागृहाद्गृहं॥३३॥तत्रनैवानुतप्यंतेप्राज्ञानिश्रितनिश्चयाः॥रूपणास्त्वनुतप्यंतेजनाःसंबंधदर्शिनः॥३४॥

महानित्यादिना महानएकविंशतितमः उक्तविधोऽनुभवः वायुनाप्राणेन उपकरणेन सहशरीरं विशालमक्षेत्रं धारयति ननु तत्प्राणे प्रपन्न उदतिष्ठति प्राणस्यैव मुख्यं शरीरधारकत्वमुच्यत इत्याशंक्याह तस्यैति तस्य महतः निमित्तं उपकरणं देहभेदेन देहनाशे यथा घटनाशे मुद्गरो निमित्तमात्रं भेत्ता तु पुरुष एवं महानेव धारयति तादेहस्य वायुस्तु निमित्तमात्रं निमित्तमात्रपरतया च श्रुतिरप्युपपन्नैवेति न कश्चिदोषः तथा च श्रुत्यंतरं न प्राणेन नापानेन मर्त्यो जीवति कश्चन इतरेण तु जीवंतियस्मिन्नेतावुपाश्रिताविति प्रभावयुक्तस्येत्यनेन अपाणिपादोजवनो ग्रहीता पश्यत्यचक्षुः स शृणोत्यकर्णः सर्वे च्चिद्व्यं ननु तस्यास्ति वेत्ता तमाहुरप्य पुरुषं महांतं परास्य शक्तिर्विधैव श्रूयते स्वाभा विकीज्ञानबलं क्रियाचेत्यादि श्रुत्यर्थो दर्शितः ॥ ३१ ॥ एवं प्रविष्टस्य देहनाशोऽपि स्त इत्याह यथैव चित्तार्थेन यथैव चित्तघटादिकमुत्पद्यते नश्यति च तथैवायं प्रारब्धपुण्यपापविनाशोऽपि च त्वंग्छति संचितपुण्यपापाभ्यां समीरितः कालेन देहं देहांतरं विशति ॥ ३२ ॥ कृताश्रयः अविद्याकामकर्मभिर्निष्पादितदेहांतरः वाशब्द इवार्थे ॥ ३३ ॥ तत्र देहसंबंधकृते मरणादौ सत्संबंधदर्शिनः आत्मनोऽनात्मना देहपुत्रादिना संबंधवस्तुतोऽविद्यमानमपि भ्रान्त्या पश्यंतः ॥ ३४ ॥